

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การตรวจเอกสารผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเพื่อการค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ ถึงแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. การวัดความคิดเห็น
3. โครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักการ ทฤษฎี และแนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

Opinion ตามรากศัพท์จากพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
2. หัสนะหรือประมาณการที่เกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นหนึ่ง เช่น หัสนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายวางแผนครอบครัว
3. คำแถลงของผู้ที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา

Julius Gould และ William L.Kole. (1964) ได้ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นใน Dictionary of the Social Sciences ไว้ 3 ลักษณะคือ

1. ความคิดเห็น คือ การพิจารณาตัดสิน ความเชื่อหรือความเชื่อจากบุคคลอื่น ในบางประเด็นความคิดเห็นอาจแสดงออกทางคำนิยมหรือชนิดของเหตุผล หรือหลักฐานที่

มีอยู่ซึ่งความสำคัญของความคิดเห็น อาจจะมากน้อยต่างกันแล้วแต่บุคคล ความคิดเห็นหลายลักษณะเราจึงแบ่งเป็นระดับความชัดเจนของความเห็น ระดับของความสำคัญและความเที่ยงตรงกับตนเอง ดังนั้นเราอาจมีแนวโน้มที่จะมีความเห็นทั้งทางบวกและทางลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตามความคิดเห็นอาจผิดพลาดได้หากไม่มีมูลความจริง

2. เคยมีการแบ่งความคิดเห็นจากทัศนคติ และระบบค่านิยมซึ่งคนมีพื้นฐานอยู่ ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกอย่างแคบและตรงจุด สามารถให้ทราบถึงความในใจของบุคคลมากกว่าทัศนคติ ดังนั้นเมื่อความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายนอกและมีความจำกัด มีรากฐานมาจากระบบทัศนคติซึ่งมีความคงทนกว่าเปลี่ยนแปลงได้น้อย มีขอบเขตกว้างกว่าและมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลิกภาพของแต่ละบุคคลอย่างมาก จะไม่พบว่าการแสดงความคิดเห็นแยกจากทัศนคติหรือลักษณะของตนเอง

เป็นที่ชัดเจนแล้วว่าการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเป็นไปได้อย่างไรนอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากทัศนคติ ทัศนคติและความคิดเห็นของบุคคลมีหน้าที่รักษาหรือคงไว้ซึ่งความสมดุลย์ของอารมณ์ ด้วยเหตุนี้การเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นสิ่งที่ยุ่งยากและไม่ถาวร วิธีการที่ทำได้ผลอีกวิธีหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงของแต่ละบุคคลหรือให้บุคคลนั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่มอ้างอิงของเขา วิธีการที่ใช้เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น เช่นการบรรยาย การเสนอแนะของผู้ที่มีชื่อเสียงและการใช้สื่อสารมวลชน

ความคิดเห็นใหม่ ๆ โดยทั่วไปจะได้มาโดยวิธีการดังต่อไปนี้ เช่น การเข้ามาคลุกคลีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากบุคคลอื่นหรือ อย่างน้อยโดยการสรุปและพิจารณาของตัวเอง บางครั้งการรวบรวมความคิดเห็นเป็นสิ่งที่จำเป็น เช่น ความคิดเห็นของกรรมการตัดสินใจ การแข่งขัน ประชามติเป็นแนวคิดที่คลุมเครือไม่เป็นการรวบรวมความคิดเห็นอย่างง่ายของสมาชิกในประเทศ แต่ขึ้นกับโครงสร้างอำนาจของสังคม สื่อมวลชน ช่องทางของอิทธิพลต่าง ๆ เป็นต้น

3. ถ้าความคิดเห็นเป็นสิ่งที่มีชีวิต มันสามารถวัดได้และได้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดขึ้นมา โดยปกติจะมีการเก็บรวบรวมความคิดเห็นของคนจำนวนมาก ตัวอย่าง เช่น ประชามติเป็นการสุ่มตัวอย่างปัญหาที่ซับซ้อนและการวัดความคิดเห็น ทัศนคติ เทคนิคการวางแผนและการสร้างแบบสอบถามมาใช้ การเน้นการแสดงออกในการวิจัยความคิดเห็น ทำให้นักวิจัยบางคนกำหนดความเห็นในรูปดังกล่าว Thus และคณะ กล่าวว่า

การพูดถึงการปฏิบัติการว่า ความคิดเห็นถูกมองในรูปของการ "ตอบ" ซึ่งแต่ละบุคคล ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มาเร้า บางครั้งจะมีคำถามถูกยกขึ้นมาเพื่อการกระตุ้น

มาฆะ ชิตตะสังคะ (2520); ทวี เลารมัญญ (2520); นิศา สุวรรณประเทศ (2523); สุชา จันทรเฒ และ สุรางค์ จันทรเฒ (2520) ได้ให้คำจำกัดความของ ความคิดเห็นในลักษณะคล้ายกันว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ข้อเท็จจริง ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ความคิดเห็นอาจได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ได้ ความคิดเห็นและทัศนคติมีลักษณะความหมายคล้ายกันมาก ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่ความคิดเห็นจะไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ

โสภา ชูพิชัย (2521) กล่าวว่า ทัศนคติจะนำไปสู่ความคิดเห็นต่าง ๆ ความแตกต่างระหว่างทัศนคติ และความคิดเห็นนี้ยังไม่สามารถชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน โดยทัศนคติจะเป็นการชี้ให้เห็นชัด เป็นความชอบพอ และจะเป็นส่วนหนึ่งของความรู้สึกที่เป็นจิตใต้สำนึก ส่วนความคิดเห็น หมายถึง บางสิ่งบางอย่างซึ่งเป็นความคาดหวัง หรือการคาดคะเนไม่ได้เป็นเพียงความชอบเท่านั้น การประเมินความคิดเห็นมีแนวโน้มจะเกี่ยวข้องกับกลุ่มย่อยหรือกลุ่มเล็ก เป็นการคาดคะเนการกระทำ และเกี่ยวข้องกับเรื่องของส่วนใหญ่

เสนาะ ดีเยาว์ และคณะ (2527); สุรางค์ จันทรเฒ (2529) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการได้รับรู้ (perceive) ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ หรืออาจเห็นด้วยตา ทัศนคติ คือ การที่บุคคลมีความรู้สึกทั่ว ๆ ไปต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนความคิดเห็น คือ การอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

ไยทิน ศันสนุทธ และ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2529) ให้ความหมายของความคิดเห็น (opinions) ว่า เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ (verbal expression) เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อ ความคิดเห็นดังกล่าวอาจจะประกอบด้วยองค์ประกอบทางอารมณ์หรือทางพฤติกรรมด้วยก็ได้

Josor C. Nunnally (1950) ได้กล่าวว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคติเป็นเรื่องของการแสดงออกของกลุ่มบุคคลต่อประชนชาติ วัฒนธรรมนิยม ประเพณี โดยความคิดเห็นมักจะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความเห็นและความรู้ ในขณะที่ทัศนคติใช้กัน

มากในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก ความชอบพอ และเขาได้สรุปว่า โดยทั่วไปแล้วมักจะใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ

Waiter L. Kolesnik (1970) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ การแปลความหมาย (interpretation) หรือการลงความเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละคนคิดว่าถูกต้อง แต่คนอื่น ๆ อาจจะไม่เห็นด้วยก็ได้

John W. Best (1977) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกในด้านความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปลผลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกันกับทัศนคติมาก ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด การเขียนที่มีลักษณะเป็นการลงมติหรือการตีความ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจเป็นลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ความคิดเห็นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ก็ได้

2.2 การวัดความคิดเห็น

เนื่องจากความคิดเห็นและทัศนคติมีความหมายและลักษณะต่าง ๆ ใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นการวัดความคิดเห็นจึงสามารถใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน และไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลมีทัศนคติอย่างไร ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการอนุมานจากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออก และมีวิธีการวัดหลายอย่าง ดังนี้ (เนืออน กลิ่นรัตน์, 2525)

1) การรายงานตนเอง (Self-report measures)

เป็นการวัดทัศนคติโดยวิธีการให้ผู้ถูกวัด รายงานตนเองถึงความรู้สึกท่าทีต่อสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นไปในรูปแบบหรือทางลบ ไม่ได้แยกวัดองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก หรือด้านพฤติกรรม แต่จะวัดเพียง ดี-ไม่ดี สัมพันธ์-คัดค้าน เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย มาตรการวัดทัศนคติแบบนี้แบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้

ก. มาตรวัดของเทอร์สโตน (Thurstone scales)

การสร้างมาตรวัดแบบนี้ โดยรวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ต้องการวัด ควรจะได้ประมาณ 100 ข้อเป็นอย่างน้อย โดยมีลักษณะเป็นทางบวกอย่างมาก เป็นกลาง และทางลบอย่างมาก หลังจากนั้นให้เลือกตอบว่าข้อความใดบ้างที่ต่างกับความคิดเห็นของผู้ที่ต้องการวัด ต่อจากนั้นนำมาคำนวณหาค่า มัชยฐานและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อความ แล้วเลือกข้อความตามค่ามาตรวัดที่ได้ ก็จะเหลือข้อความเพียง 20 ข้อความหรือมากที่สุดก็ไม่เกิน 45 ข้อความ

ข. มาตรวัดของไลเคิร์ท (Likert-type scales)

Likert, Rensis (1932) (อ้างถึงใน นีออน กลิ่นรัตน์, 2525)

ได้สร้างมาตรวัดทัศนคติ โดยพัฒนามาจากของ Thurstone มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบปะปนกัน ส่งไปให้ผู้ตอบตัดสินข้อความว่า ข้อความใดตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่จากการใช้มาตรแบบนี้มักจะพบว่าผู้ตอบที่ขี้เฉย ๆ (ไม่มีความเห็น) เป็นส่วนมาก จึงมีการใช้คำว่า เห็นด้วยเพียงเล็กน้อย และไม่เห็นด้วยเพียงเล็กน้อย แทนคำว่าเฉย ๆ เพื่อให้สามารถวัดความเห็นของผู้ตอบได้

ค. มาตรจำแนกความหมาย (Semantic differential scale)

Osgood (1957) (อ้างถึงใน นีออน กลิ่นรัตน์, 2525) เป็นผู้สร้างมาตรวัดแบบนี้ ลักษณะของมาตรวัดจะประกอบด้วยคำคุณศัพท์ที่บรรยายลักษณะของเป้าหมายที่เราต้องการวัดที่แสดงลักษณะตรงกันข้ามกัน เช่น บวก-ลบ ดี-เลว ยินดี-ไม่ยินดี และระหว่างคำคุณศัพท์ทั้งคู่จะมีช่วงห่างกัน 7 อันตรภาคขึ้น โดยผู้ตอบจะเลือกว่าความรู้สึกที่เขามีต่อเป้าหมายนั้นอยู่ในอันตรภาคขึ้นใด

คะแนนของทัศนคติก็ดูจากการรวมคะแนนจากแต่ละข้อ ซึ่งจะอยู่ระหว่าง 1-7 คะแนน คะแนน 1 หมายถึง มีทัศนคติทางลบ คะแนน 7 หมายถึง มีทัศนคติทางบวก

2) การสังเกตพฤติกรรม (Observation of Overt Behavior)

การสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคล เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงทัศนคติของบุคคลได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติม

นอกจากนี้อาจจะใช้วิธีการต่างๆ ต่อไปนี้เพื่อวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น ได้แก่

ก. การใช้วิธีการกึ่งการสะท้อนภาพ (Semi projective Technique)

เช่น การให้ผู้ถูกศึกษาบรรยายภาพที่มองเห็นไม่ชัดเจน หรือให้เติมคำหรือข้อความ หรือให้พูดคำใดคำหนึ่งที่มีขึ้นได้ทันทีหลังจากที่เสนอคำที่ต้องการวัด

ข. ผลการทำแบบทดสอบแบบปรนัย (Performance on Objective Test) คือ การเลือกคำตอบจากแบบทดสอบแบบปรนัยในตัวเลือกที่ไม่ถูกต้อง และแสดงถึงความลำเอียงในเรื่องนั้น โดยจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ด้วย

ค. การวัดจากปฏิกิริยาของร่างกาย (Physiological Reactions)

เนื่องจากว่าขณะร่างกายเกิดอารมณ์จะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่สามารถวัดได้ เช่นการใช้เครื่องวัดการตอบสนองของผิวหนัง การวัดจากอัตราการเต้นของหัวใจ การบีบตัวของหลอดเลือด การหดและขยายตัวของม่านตา สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้รู้ถึงความเข้มแข็งของทัศนคติ แต่ไม่สามารถบอกทิศทางว่าเป็นไปทางลบหรือทางบวก

ง. การวัดด้วยการแสดงออกทางใบหน้า (The Faces Scale) การวัดแบบนี้แบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 7 ระดับ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงท่าทางของใบหน้า ประกอบด้วยตาและปาก โดยจะดูลักษณะอาการของปาก กล่าวคือ ถ้าริมฝีปากโค้งขึ้นก็แสดงว่ามีความเห็นด้วย ถ้าริมฝีปากอยู่ในระดับแนวราบหรือบดบังแสดงว่าไม่แสดงความคิดเห็นหรือไม่แน่ใจ แต่ถ้าริมฝีปากโค้งงอลงล่างแสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วย

การวัดทัศนคติส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแบบรายงานตนเอง เพราะสามารถจัดเก็บข้อมูลจากคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีทั้งแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (close-ended question) และลักษณะคำถามที่ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ (open-ended question) หรืออาจจะใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งสามารถทำได้รวดเร็ว (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2523) ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปอธิบายได้กว้างขวาง แต่ก็มีข้อจำกัด เพราะอาจจะได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงกับพฤติกรรมของเขา เนื่องจากบุคคลเกิดความระมัดระวังในการตอบแบบสอบถาม เพราะฉะนั้นการวัดทัศนคติจึงควรใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกัน เพื่อช่วยเสริมข้อบกพร่องในวิธีใดวิธีหนึ่งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 ลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมตามโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2532) ได้ให้นโยบายตามโครงการส่งเสริมการเกษตร ว่าปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นการดำเนินงานจากบนลงสู่ระดับล่าง เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาการเกษตรและการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นจุดอ่อนของระบบการส่งเสริมการเกษตร รัฐจึงได้ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมโดยโครงการต่าง ๆ เน้นการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการที่แท้จริง ของเกษตรกร การวิเคราะห์ที่ความต้องการของตลาด เพื่อจุดหมายแห่งการช่วยเหลือตนเองได้ของเกษตรกร ในที่สุด ซึ่งมีโครงการนำร่องที่น่าเข้ามาดำเนินการดังนี้

1. โครงการพัฒนาเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย โดยการสนับสนุนขององค์การอาหารและเกษตรกรรมแห่งสหประชาชาติ โครงการนี้ดำเนินการระหว่างปี 2528-2530 ในท้องที่ 4 จังหวัด ซึ่งอาจถือเป็นตัวแทนสภาพการผลิตทางเกษตร ในพื้นที่ยากจนของ 4 ภาค คือ จังหวัดเชียงใหม่ในฐานะเป็นตัวแทนของภาคเหนือ จังหวัดขอนแก่นสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ สำหรับตัวแทนภาคกลาง และจังหวัดสงขลาเป็นตัวแทนของภาคใต้รวมทั้งสิ้น 19 อำเภอ 31 หมู่บ้าน

2. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนา โดยการสนับสนุนของรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ โครงการนี้ดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด 4 จังหวัดได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย และเลย การดำเนินงานอยู่ในระหว่างปี 2529-2532

3. โครงการพัฒนาเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิจิตร โดยการสนับสนุนของรัฐบาลออสเตรเลีย โครงการนี้มีการดำเนินการระหว่างปี 2528-2532 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการส่งเสริมและการพัฒนาการเกษตรจากการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่

4. โครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมในรูปของกลุ่มกิจกรรม โดยการสนับสนุนของเอสแคป (ESCAP = Economic and Social Commission for Asia and the Pacific) และสภาการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โครงการนี้ดำเนินการในท้องที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อปี 2529 ลักษณะการดำเนินงานจะเน้นการทำงานร่วมกัน

เป็นคณะของเจ้าหน้าที่ภาคสนาม เพื่อสนับสนุนการรวมกลุ่มในการเรียนรู้ระหว่างผู้ที่มี
 ปัญหาคล้ายคลึงกัน

โครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร (ผกท.)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2534) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานตาม
 โครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร มีดังนี้

1. คณะกรรมการประสานแผนการผลิตระดับจังหวัด จัดทำทางเลือกระดับจังหวัดที่
 มีความเหมาะสมกับสภาพศักยภาพพื้นที่ของจังหวัด
2. คณะกรรมการประสานแผนการผลิตระดับอำเภอ มีหน้าที่รับทางเลือก ตัดทอน
 หรือเพิ่มเติมทางเลือกที่จังหวัดให้มา เพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่อำเภอ
3. เกษตรตำบล มีหน้าที่รับทางเลือก ตัดทอนหรือเพิ่มเติมทางเลือกที่ทาง
 อำเภอให้มา เพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และเกษตรตำบลนำเสนอทางเลือกแก่
 เกษตรกรโดยการประชุมชี้แจงหรือแนะนำรายครัวเรือน พร้อมจัดทำทะเบียนเกษตรกร
4. เกษตรกรเสนอแผนการผลิต หลังจากการประชุมชี้แจงให้เกษตรกรทราบถึง
 ทางเลือกที่เสนอไปแล้ว ประมาณ 1 สัปดาห์
5. เกษตรตำบลรวบรวมแผนการผลิตของเกษตรกร เสนอคณะกรรมการประสาน
 แผนการผลิตระดับอำเภอ
6. คณะกรรมการประสานแผนการผลิตระดับอำเภอ พิจารณาข้อเสนอของเกษตรกร
 ตามความเหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชาการ งบประมาณและศักยภาพของเกษตรกร
7. คณะกรรมการประสานแผนการผลิตระดับจังหวัด เสนอของงบประมาณประจำปี
8. กรมส่งเสริมการเกษตรพิจารณาข้อเสนอของงบประมาณประจำปี
9. คณะกรรมการประสานแผนระดับจังหวัด จัดทำแผนการปฏิบัติการประจำปี
 เมื่อได้รับอนุมัติโครงการแล้ว
10. คณะกรรมการประสานแผนการผลิตระดับอำเภอ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
 และเกษตรตำบลผลการพิจารณาไปชี้แจงให้เกษตรกรทราบ
11. การสนับสนุนเกษตรกรรายครัวเรือน จะทำการสนับสนุนเกษตรกรทั้งความรู้
 วิชาการปัจจัยการผลิต และประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีผลดีต่อเกษตรกร

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน เชื้อตามแผนฟื้นฟูการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2535) ได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับ ธ.ก.ส. ที่ให้สินเชื่อแก่เกษตรกร ตามแผนฟื้นฟูการเกษตรหรือโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรไว้มีขั้นตอนดังนี้

1. เกษตรกรในหมู่บ้านที่เป้าหมายจัดทำข้อเสนอแผนการผลิตและความต้องการสินเชื่อ โดยความช่วยเหลือของเกษตรกรตำบล จัดทำข้อเสนอแผนการผลิตและความต้องการสินเชื่อ ตามแบบ กส.3
2. เกษตรตำบลจัดทำบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่ต้องการสินเชื่อ ตามแบบ กส.3, 5/1 และแบบ กส.6 โดยใช้ข้อมูลจากแบบ กส.3 แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานแผนการผลิตของเกษตรกรในระดับอำเภอ
3. คณะกรรมการประสานแผนการผลิตของเกษตรกรในระดับอำเภอ พิจารณาความเหมาะสมทางวิชาการตามแผนการผลิตของเกษตรกร
4. พนักงานสินเชื่อ ธ.ก.ส. หน่วยอำเภอและเกษตรกรตำบล สืบสวนข้อมูลและจัดทำสัญญากู้เงิน
5. ผู้จัดการสาขา ธ.ก.ส. และคณะกรรมการ ประสานแผนการผลิตของเกษตรกรในระดับจังหวัดพิจารณาอนุมัติเงินกู้
6. พนักงาน ธ.ก.ส. สาขา/พนักงาน ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ เตรียมจ่ายเงินกู้ เตรียมเอกสารการจ่ายเงินกู้ตามวิธีปฏิบัติปกติของ ธ.ก.ส. ทั้งนี้ ให้บันทึกคำว่า "แผนฟื้นฟูการเกษตร" ไว้บนเอกสารทั้งหมดด้วย
7. พนักงาน ธ.ก.ส. สาขาจ่ายเงินกู้
8. พนักงานสินเชื่อ ธ.ก.ส. หน่วยอำเภอ/พนักงาน ธ.ก.ส. สาขา ติดตามประเมินผล การตรวจสอบการใช้เงินกู้ การเตือนให้ชำระหนี้ การเร่งรัดชำระหนี้ การผ่อนผันเวลาชำระหนี้ และการติดตามหนี้ค้างชำระปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติของ ธ.ก.ส.
9. พนักงาน ธ.ก.ส. สาขารับชำระหนี้เงินกู้ ทุกวันทำการสุดท้ายของสัปดาห์ พนักงาน ธ.ก.ส. สาขาโอนเงินรับชำระหนี้เข้าบัญชีเงินฝากโครงการแผนการฟื้นฟูการเกษตรที่ ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่

10. พนักงาน ธ.ก.ส. สาขารายงานผลการดำเนินงานรายเดือน ตามแบบ กส.7 ให้ ธ.ก.ส. หน่วยอำเภอ เพื่อพนักงานเส้นเชื้อหัวหน้าหน่วยอำเภอ รายงานให้ คณะกรรมการประสานแผนการผลิตของเกษตรกรในระดับอำเภอทราบ และเก็บไว้เป็น ข้อมูล

11. ฝ่ายกิจการสาขากาด ธ.ก.ส. / กองติดตามและประเมินผล ธ.ก.ส. รายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาสตามแบบ กส.8 ส่งให้กองติดตามและประเมินผล ธ.ก.ส. เพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการทั้งหมด รายงานให้คณะกรรมการแผน ฟื้นฟูการเกษตรและกรรมบัญชีกลางทราบ และเก็บไว้เป็นข้อมูล

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับความเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อโครงการสนับสนุนแผนการผลิต ของเกษตรกรในพื้นที่ย่านร่อง ชยงจังหวัดหนองบัวลำภูนั้นถึงจะไม่มีใครได้ทำการศึกษา แต่พอจะมีผลการสัมมนาหรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่บ้างดังนี้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2535) ได้รายงานผลการประชุมสัมมนาถึงปัญหาอุปสรรค ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ ผกก. ไว้ดังนี้

1. คณะกรรมการแผนการประสานแผนการผลิตของเกษตรกร หรือเจ้าหน้าที่ บางคนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และไม่เข้าใจขั้นตอนระบบการดำเนินงานตาม โครงการ ฯ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรจัดให้มีการอบรม ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่หน่วยงานหลัก เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประมง ปศุสัตว์ ธกส. และอื่น ๆ พร้อมกัน

2. ทางเลือกทางการเกษตรระดับจังหวัด อำเภอและตำบล ไม่ชัดเจนและ ครอบคลุมปัญหา หน่วยงานหลักในสังกัดกระทรวงเกษตร ฯ มีส่วนร่วมในการจัดทำ ทางเลือกทางการเกษตรน้อย ส่วนใหญ่จะมอบให้เป็นภาระของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการ เกษตร

3. การจัดทำทางเลือกแล้วไม่ทันฤดูกาลเพาะปลูก

4. การเก็บข้อมูลทะเบียนเกษตรกรทำไม่ครบ ข้อมูลที่ได้ไม่สมบูรณ์ เมื่อนำไปวิเคราะห์ข้อเสนอแผนการผลิตของเกษตรกรต้องหาข้อมูลอีกครั้ง ทำให้เสียเวลา
5. เกษตรกรและประชาชนทั่วไปไม่เข้าใจโครงการเนื่องจากการประชาสัมพันธ์น้อย
6. การพิจารณาข้อเสนอแผนการผลิตของเกษตรกร ไม่ตรงตามศักยภาพของพื้นที่ และไม่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ประกอบการพิจารณา
7. การนำข้อมูล คพพ. มาใช้ยังมีไม่มาก หรือข้อมูลไม่สมบูรณ์ ทำให้การพิจารณาบุคคลเป้าหมายไม่เป็นไปตามต้องการ
8. การเสนอแผนการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้ตัดสินใจเสนอแผนการผลิตด้วยตนเอง แต่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่มในหมู่บ้าน
9. การสนับสนุนสินเชื่อ กิจกรรมบางอย่างที่ ธ.ก.ส. กำหนดไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร
10. เกษตรกรนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนการผลิต เพื่อให้ใช้เงินกู้ของเกษตรกรมีประสิทธิภาพ ควรกำหนดมาตรการให้รัดกุมกว่าเดิม
11. การให้สนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร ในกรณีไม่ต้องการสินเชื่อ การใช้งบประมาณแผนงาน/โครงการตามระบบ กชช. และงบประมาณสนับสนุนภูมิภาคและท้องถิ่น ทำให้ได้น้อยเนื่องจากงบประมาณมีจำกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้กำหนดแนวทางให้การสนับสนุนที่เด่นชัด
12. กิจกรรมบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการตามแผนการผลิตได้ เนื่องจากค่าแรงงานต่ำกว่าแผนการค่าแรงงานที่กำหนดไว้ เช่น การขุดบ่อปลาในช่วงฤดูฝน เครื่องจักรเข้าทำงานไม่ได้
13. เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ควรกำหนดระบบการติดตามและนิเทศงานให้ชัดเจน
14. ระบบรายงานไม่ชัดเจน และมีปัญหา
15. เกษตรกรรายย่อย ประสบปัญหาในการหาคนค้าประกันในการกู้เงิน

สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น (2536) ได้รายงานการติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมของเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสินเชื่อตามโครงการ ผกท. จังหวัดขอนแก่นโดยใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 51.5 ทราบทางเลือกโดยเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลได้เข้ามาเสนอด้วยการนัดประชุมเกษตรกรเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วอธิบายและตอบข้อซักถามแต่ไม่ได้แจกเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจทางเลือกระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 59.6 เกษตรกรที่ร่วมโครงการและที่ยังไม่เข้าใจทางเลือกคิดเป็นร้อยละ 6.7

เกษตรกรร้อยละ 58.0 จะนำเอาทางเลือกที่ได้รับทราบจากเจ้าหน้าที่ไปปรึกษาคบครัวก่อน และกิจกรรมที่เกษตรกรเลือกดำเนินการนั้นเป็นลักษณะกิจกรรมเปลี่ยนแปลงจากกิจกรรมการเกษตรเดิมคิดเป็นร้อยละ 69.9 เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีการเสนอกิจกรรมขอรับการสนับสนุนสินเชื่อรวม 15 กิจกรรม โดยมีการเสนอขอกิจกรรมโคแม่พันธุ์มากที่สุด แต่เมื่อได้รับสินเชื่อแล้วกลับได้รับความสนใจน้อยลงเหลือเพียงร้อยละ 58.6 กิจกรรมรถไถนาเดินตามเป็นกิจกรรมที่เกษตรกรให้ความสนใจขอรับการสนับสนุน และเมื่อได้รับสินเชื่อแล้ว เกษตรกรร้อยละ 13.2 ให้ความสนใจเพิ่มขึ้น ส่วนกิจกรรมอื่นๆ นอกจากนั้นเกษตรกรมีการเสนอค่อนข้างน้อย เกษตรกรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 74.6 ได้รับสินเชื่อตรงตามแผนการผลิตที่เสนอขอรับการสนับสนุนได้รับสินเชื่อในวงเงินสูงสุด 300,000 บาท ต่ำสุด 15,800 บาท

ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อ โครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร เกษตรกรมีความเข้าใจต่อหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการคิดเป็นร้อยละ 49.0 และเกษตรกรเห็นว่าราคายักยการผลิตมีราคาแพงกว่าราคาตลาดทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 47.7 อย่างไรก็ตามเกษตรกรก็มีความเห็นว่า โครงการนี้มีประโยชน์มากคิดเป็นร้อยละ 97.2 โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนเงินทุนอย่างเดียว ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 52.8 เกษตรกรส่วนใหญ่มีความมั่นใจว่าจะสามารถส่งคืนเงินสินเชื่อได้อย่างแน่นอน จำนวนร้อยละ 94.0 และเกษตรกรจำนวนร้อยละ 59.6 มีความเห็นว่าเพื่อนบ้านเห็นด้วยกับกิจกรรมที่ดำเนินการว่ามีประโยชน์ โดยเกษตรกรจำนวนร้อยละ 58.0 คาดว่าเพื่อนบ้านจะเข้าร่วมโครงการในปีถัดไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2537) ได้ทำการประเมินแผนฟื้นฟูการเกษตร โดยการสำรวจข้อมูลจากเกษตรกร 3 ภาค คือภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (รวมกับภาคตะวันตก) จากการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของประชากรจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบสอบถามเกษตรกรโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร ผลของการประเมินพบว่า การดำเนินการตามฟื้นฟูการเกษตรปี 2535 ได้ผลสำเร็จ ประมาณร้อยละ 63 ของวัตถุประสงค์ทั้งหมดของแผนโดยมีผลพอสรุปได้คือ

(1) ความสามารถในการวางแผนการผลิตของเกษตรกรร้อยละ 70 ตัดสินใจวางแผนการผลิตเอง เกษตรกรประมาณร้อยละ 89 ได้ทำการเกษตรตามแผนที่ได้เสนอ และพอใจในการทำตามแผนที่ประมาณร้อยละ 93

(2) ความสามารถในการวางแผนชำระหนี้ ร้อยละ 97 ของเกษตรกรมีความเชื่อมั่นว่าสามารถที่จะชำระหนี้ได้ และร้อยละ 36 ของจำนวนนี้คาดว่าเงินที่จะนำมาชำระหนี้ในปีแรก จะได้จากการดำเนินงานตามแผนที่ฟื้นฟูการเกษตร ส่วนเกษตรกรที่เหลือ คาดว่าเงินที่จะใช้ชำระหนี้ในปีแรกนั้น มาจากกิจกรรมอื่น

สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2537) ได้ประเมินโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จาก 17 จังหวัด รวม 370 รายทั้งในเขตเน้นหนักและเขตปกติ จากผลการประเมินพบว่า

(1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีโอกาสได้รับฟังข้อมูลทางเลือก โดยคิดว่าเป็นเรื่องน่าสนใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ นอกจากนั้นยังนำข้อมูลทางเลือกที่ได้รับฟังไปปฏิบัติตามเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงร้อยละ 17.4 ที่ระบุว่าไม่ได้ปฏิบัติตาม

(2) การเสนอแผนการผลิตของเกษตรกรพบว่า ในเขตเน้นหนักเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.2) เสนอแผนการผลิต แต่ในเขตปกติเกษตรกรเสนอแผนการผลิต ร้อยละ 77.8 นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนใหญ่แผนการผลิตจะสอดคล้องกับทางเลือกที่เกษตรกรตำบลเสนอ

(3) การได้รับการช่วยเหลือวิเคราะห์แผนการผลิตจากเกษตรกรตำบล ในเขตเน้นหนัก ได้รับการช่วยเหลือร้อยละ 30.9 ในเขตปกติเกษตรกรจะไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเกษตรกรตำบลร้อยละ 38.1

(4) ด้านการสนับสนุนแผนการผลิต ในเขตเน้นหนักส่วนใหญ่เกษตรกรหรือร้อยละ 88.1 จะได้รับการสนับสนุนสินเชื่อ และร้อยละ 54.5 ได้รับการสนับสนุนความรู้ ในเขตปกติเกษตรกรร้อยละ 49.2 ได้รับความรู้ ร้อยละ 31.7 การสนับสนุนด้านอื่นๆ ร้อยละ 3.2 ได้รับการสนับสนุนสินเชื่อ และร้อยละ 12.7 ไม่ได้รับการสนับสนุนใดๆ

(5) การดำเนินการตามแผนการผลิต เกษตรกรร้อยละ 41.9 ระบุว่าดำเนินการตามแผนการผลิตส่วนใหญ่ได้ผลดี และร้อยละ 20.3 คาดว่าจะได้กำไร ระบุว่า ไม่ได้ผลดีและคาดว่าจะขาดทุน นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 8.7 ระบุว่าไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิม และเกษตรกรร้อยละ 12.9 ที่ระบุว่าคาดว่าจะได้ผลดีนั้นมีเพียง ที่สามารถคาดคะเนได้ว่าจะได้กำไรประมาณปีละเท่าใด โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคาดว่าจะได้กำไรไม่เกิน 10,000 บาท/ปี

(6) การคืนเงินกู้ของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.7) ระบุว่าสามารถคืนเงินกู้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

(7) ในด้านการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.1) จะตัดสินใจร่วมกับครอบครัว เหตุที่ตัดสินใจทำกิจกรรมการผลิตนั้นเพราะเห็นว่าการทำกิจกรรมนั้นจะต้องทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแน่นอน

(8) ในแง่การรวมกลุ่มกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.2 มีการร่วมกันวิเคราะห์แผนและดำเนินการกิจกรรมร่วมกัน แต่ร้อยละ 4.4 จะไม่มีการรวมกลุ่มกิจกรรม โดยในเขตเน้นหนักจะมีการรวมกลุ่มกิจกรรมมากกว่าในเขตปกติ

ประนอม โคตัน (2533) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่มีต่อโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกรพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความเห็นด้วยมากต่อโครงสร้าง และระบบของโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาการเกษตร เห็นด้วยมากกับแนวทางการผสมผสานโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาการเกษตรกับระบบอื่น ๆ ที่มีอยู่เดิมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สามารถปฏิบัติงานตามโครงการปรับปรุงระบบแผน และพัฒนาการเกษตรประสบผลสำเร็จในระดับปานกลาง ส่วนแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานนั้น ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ให้มีความรู้ ความชำนาญ มีอุดมการณ์ในการทำงานและควรมีการปรับปรุงระบบข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน

อนุกุล คลังบุญครอง และ ประสิทธิ์ ประครองศรี (2525) ได้ศึกษาความเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่นจำกัดพบว่า ลักษณะบางประการทางเศรษฐกิจ และสังคมนั้นสมาชิกแทบทั้งหมดเป็นชาย อายุ 50 ปีขึ้นไป ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา 4 มีจำนวนบุตร 6 - 8 คน หานาข้าวเป็นอาชีพหลัก และหาไร่เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม โดยมีพื้นที่ถือครองครอบครัวละตั้งแต่ 1 ไร่มากที่สุด 80 ไร่ อาศัยแหล่งเงินเชื่อจากสหกรณ์การเกษตรกับญาติพี่น้อง และมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นแหล่งความรู้ ปัญหาที่กำลังประสบมากที่สุดตามลำดับได้แก่การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและดินขาดความอุดมสมบูรณ์ คอยอาศัยเจ้าหน้าที่การเกษตร และเพื่อนบ้านช่วยแก้ปัญหา

สภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร สมาชิกส่วนใหญ่อายุการเป็นสมาชิกอยู่ระหว่าง 6 - 10 ปี มีเพื่อบ้าน และเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นผู้ชักชวนให้เข้าเป็นสมาชิก การเข้าเป็นสมาชิกเพื่อการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์เป็นหลัก จำนวนหุ้นอยู่ระหว่าง 1 - 10 หุ้นขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่ถือครอง การบริการที่สำคัญที่สมาชิกได้รับได้แก่ การขายผลผลิตให้กับสหกรณ์ และการยืมเงินลงทุน เพื่อนำไปซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามจำนวนเงินกู้ที่ได้รับนั้น ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก ซึ่งคิดว่าควรได้รับไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท แต่ไม่ควรเกิน 40,000 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ยังคงค้างชำระเงินกู้มีจำนวนตั้งแต่ 1 - 10,000 บาท และมักเป็นพวกที่เป็นสมาชิกมานานสาเหตุเพราะไม่สามารถหาเงินชำระคืนเนื่องจากการผลิตไม่ได้ผล